

Índex

Prefaci	17
1. Introducció	21
1.1 La parla i la seva representació	21
1.2 La diversitat de l'estudi del llenguatge humà: les ciències lingüístiques i els seus contribuents més representatius en l'àmbit català	23
1.3 La historiografia lingüística: objectius, metodologia i evolució	30
1.3.1 Què és la història de la lingüística i per què l'estudiem?	30
1.3.2 El mètode historiogràfic i la diversitat d'enfocaments	31
1.3.3 Evolució de la metodologia historiogràfica	32
2. Els inicis i els precursors vuitcentistes	35
2.1 Els estudis de lingüística a l'Europa vuitcentista i al tombant del s. xx	35
2.1.1 La gramàtica historicocomparativa, els neogramàtics i el naixement de la romanística i les ciències col·laterals: la gramàtica històrica, la dialectologia, la geografia lingüística i la fonètica experimental	36
2.1.2 La descripció lingüística i els inicis de la lingüística aplicada: l'ensenyament de llengües foranes i la transcripció fonètica	39
2.2 La lingüística catalana del tombant del s. xix: Fabra, Forteza, Aguiló, Balari i la campanya de l'Avenç	41
3. L'eclosió noucentista (1901-1925)	47
3.1 De promoció lingüística (1901-1912): projectes personals i extrainstitucionals	48

3.1.1 Els projectes alcoverians: la <i>Lletra de convit</i> (1901) i el <i>Bolletí del Diccionari de la Llengua Catalana</i> (BDLC, 1901-1926).....	48
3.1.2 El Primer Congrés Internacional de la Llengua Catalana (PCILC, Barcelona, 1906).....	49
3.1.3 Antoni M. Alcover i Sureda, entre l'ortografia i la pronúncia: el bressol de la dialectologia catalana per mitjà d'«eixides» filològiques (...1906...1921...).....	57
3.1.4 L'aportació alcoveriana als estudis gramaticals (fonètica, morfologia i sintaxi) del català.....	59
3.1.5 La influència germànica en la lingüística catalana: Bernhard Schädel i la Universitat de Halle.....	62
3.1.6 Pompeu Fabra i Poch: entre la lingüística i la primera gramàtica descriptiva (1912).....	64
3.1.7 Pompeu Fabra i la didàctica de la llengua.....	66
3.1.8 Josep M. Arteaga Pereira i l'Associació Fonètica Internacional.....	67
3.1.9 Altres projectes.....	67
3.1.9.1 Alfons Par: traductologia i sintaxi (1923).....	68
3.1.9.2 Josep Calveras i la crítica de la norma (1925).....	69
3.2 De lingüística institucionalitzada (1913-1925): l'Institut d'Estudis Catalans (1907) i la Secció Filològica (1911).....	70
3.2.1 L'Institut de la Llengua o la Secció Filològica de l'IEC.....	72
3.2.2 El primer projecte de formació científica en filologia: els tres «estipendiats» de Halle.....	73
3.2.3 Les Oficines Lexicogràfiques de l'IEC i les seves seccions.....	73
3.2.4 Fabra, reformador i codificador de la llengua: l'ortoèpia/ortografia (1907; 1908 [1906]; 1913; 1917) i la gramàtica protonormativa (1918, ⁷ 1933).....	74
3.2.5 El Laboratori de Fonètica Experimental (1913-1921) i els <i>Estudis Fonètics</i> (1917) de Pere Barnils i Giol.....	75
3.2.6 Síntesi del corpus fabrià institucional.....	76
4. L'equilibri intermitent (1926-1939).....	81
4.1 Ampliació de projectes institucionals i culminació dels alcoverians i fabrians.....	82

4.2 L'inici de la publicació del <i>DCVB</i> (1926/1930) i de la flexió verbal alcoveriana: Francesc de Borja Moll i Casanovas.....	82
4.3 Les <i>Converses filològiques</i> (1919-1928) i la culminació de la reforma lèxica fabriana: el diccionari <i>protonormatiu</i> (DGLC, 1932).....	86
4.4 Les darreres fornades de treballs filològics: Joan Coromines i Vigneaux pren el primer relleu.....	87
4.5 Llengua i pedagogia: Pere Barnils, Alexandre Galí i Delfi Dalmau	87
4.6 La fi de la Segona República (1931-1936/1939) i del primer gran període de la lingüística catalana	89
5. La lingüística de postguerra i de l'exili (1939-1967)	91
5.1 La cultura adulterada de postguerra, la diàspora de l'exili i la represa dels estudis lingüístics.....	91
5.2 Pompeu Fabra a l'exili (1939-1948) i la gramàtica pòstuma (1956)	93
5.3 La projecció internacional de Pompeu Fabra.....	95
5.4 La represa valenciana: Carles Salvador i Manuel Sanchis Guarner.....	98
5.5 La gramàtica (històrica) catalana: Antoni M. Badia i Margarit, Moll i Coromines	98
5.6 La represa a les Illes i la culminació definitiva del <i>DCVB</i> (1962/1968)	100
5.7 Nous desenvolupaments lingüístics al marge de l'exili: la nova (socio)lingüística i el VII Congrés de Lingüística Romànica (Barcelona, 1953)	100
5.8 Joan Coromines a l'exili (1939-1967): plenitud d'etapa.....	101
6. La modernitat continguda (1968-1977)	103
6.1 El Centenari Fabra, la segona Miscel·lània Fabra i el Col·loqui d'Estrasburg (1968).....	103
6.2 Francesc Vallverdú i Canes, sociolingüista i assessor lingüístic precursor	105
6.3 Moll i la consolidació lingüística a les Illes.....	106
6.4 Manuel Sanchis Guarner, Joan Fuster, Enric Valor i la identitat valenciana refermada.....	106
6.4.1 Manuel Sanchis Guarner, generador d'escola.....	108
6.5 Germà Colón i Domènech, romanista crític.....	109
6.6 Gabriel Ferrater i Soler, lingüista crític.....	110

6.7 Joan Solà i Cortassa i la sintaxi catalana	112
6.8 Joan Coromines, entre lleures i converses	113
6.9 Pere Verdaguer i Juanola i el català ultrapirinenc.....	114
6.10 La difusió dels estudis catalans al món anglosaxó i germànic.....	115
6.11 La difusió científica moderna: la revista <i>Els Marges</i>	118
7. La lingüística contemporània I: l'autonomia renascuda (1978-2000	
[2002])	121
7.1 Lexicografia històrica, lingüística romànica i onomàstica	122
7.2 Dialectologia i parlars catalans: Joan Veny i Clar	124
7.3 Fonètica, fonologia i morfologia	126
7.4 Sintaxi.....	128
7.5 Semàntica, lexicologia, terminologia i lingüística computacional	130
7.6 Història de la llengua.....	133
7.7 El bressol de la sociolingüística	134
7.8 Gramàtica i estandardització.....	136
7.9 Variació funcional, anàlisi del discurs i pragmàtica: el català col·loquial	141
7.10 Lingüística aplicada: ensenyament i aprenentatge d'idiomes, transferència lingüística i la llengua dels mèdia.....	144
7.11 El darrer gran projecte del segle: la <i>Gramàtica del català contemporani (GCC)</i>	147
8. Recapitulació	153
8.1 Decàleg del lingüista del segle xx	153
8.2 Síntesi historiogràfica de la lingüística catalana del segle xx	155
9. Epíleg: esbós de la lingüística contemporània II i els projectes lingüístics	
del s. XXI	157
9.1 L'Institut d'Estudis Catalans i els seus treballs en lingüística.....	157
9.2 Contribucions de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua (AVL).....	158
9.3 Altres treballs de la lingüística contemporània	159

10. Annexos	161
Annex I. Cronologia.....	161
Annex II. Una mostra de text no català: <i>El primer tractat gramatical</i> (Anònim islandès, s. XII).....	179
Annex III. Comentari metalingüístic. La fonètica històrica com a base de la codificació ortogràfica (Fabra, 1903/1908).....	182
11. Bibliografia	193
Índex de sigles i acrònims	239
Índex de taules i figures	243
Índex onomàstic	245